

Högskolan i Skövde
Rektor

Juridiska avdelningen
Verksjurist Pontus Kyrk
BESLUT

2005-03-23
Reg.nr 31-4579-04

Kurserna Bättre produktveckling, 5 poäng, och bättre produktkoncept, 5 poäng, med flera

Bakgrund

Högskoleverket har uppmärksammats på att Högskolan i Skövde i samarbete med Högskolan i Borås och Högskolan i Trollhättan/Uddevalla ger kurser i det s.k. Bättre-konceptet, bl.a. kurserna Bättre produktutveckling, 5 poäng, och Bättre produktkoncept, 5 poäng. Bättre-konceptet, som är framtaget av Högskolan i Borås, innebär enligt utdrag från Internet, att högskolorna tillhandahåller utbildning som främst vänder sig till företag och dess anställda. Tanken är att den anställda skall bedriva studierna under arbetstid. Utbildningarna är s.k. distanskurser, men undervisningen äger rum på det lärcentrum som ligger närmast studenten. Vid dessa tillfällen finns kursledaren från den högskola som är ansvarig för momentet uppkopplad via bildöverföring. Det finns ett flertal lärcentrum på olika orter. Kursen Bättre produktkoncept, 5, poäng, tillhandhålls t. ex. vid lärcentrum i Åmål, Skövde, Lidköping, Tidaholm och Varberg.

Utredning

Högskolan i Skövdes yttrande

Högskoleverket har anmodat Högskolan i Skövde att närmare redogöra för upplägget med bl.a. kurserna Bättre produktutveckling, 5 poäng, och Bättre produktkoncept, 5 poäng. Högskolan har i sitt remissvar anfört bl.a. följande.

/.../Högskoleverket har ställt ett antal frågor till Högskolan i Skövde med anledning av de kurser högskolan erbjuder på distans inom det så kallade Bättrekonceptet i samverkan med Högskolan i Borås och Högskolan i Trollhättan/Uddevalla.

Högskolan i Skövde (HS) vill framföra följande.

HS satsar aktivt på att tillmötesgå både omvärldens och statens krav på möjligheterna att inom högskolesystemet främja livslångt lärande, rekrytering av nya studentgrupper samt kompetenshöjning av yrkesverksamma. Kurserna inom bättrekonceptet är ett bland flera sätt för HS att

fullfölja dessa åligganden. De vänder sig främst till en ny målgrupp, yrkesverksamma, och bidrar därvid till kompetenshöjning och därmed också ökad konkurrenskraft på arbetsmarkanden såväl för den enskilde som för det företag eller organisation där den anställde verkar. HS har startat samarbete med Högskolan i Borås och Högskolan i Trollhättan/Uddevalla för att kunna utnyttja respektive lärosätes kompetens inom olika områden.

De inblandade högskolorna samarbetar med ett antal lärcentrum för att dels få fram utbildningsbehov, dels få deras hjälp och stöd till kursdeltagarna. Inte minst det senare har visat sig mycket värdefullt.

Utbildningen bedrivs i form av flexibelt lärande och med utnyttjande av modern distansteknik, kursmaterial i form av DVD-skivor mm.

Kurserna är grundläggande högskoleutbildning. Kurserna riktar sig till yrkesverksamma i första hand, varav några är nybörjare vid högskolan, andra kan ha tidigare erfarenhet av högskolestudier. I övrigt hänvisas till Högskolan i Borås svar./.../

Övrig utredning

Av utdrag från Högskolan i Borås hemsida avseende Högskolan i Skövdes kurs Bättre produktkoncept, 5 poäng, framgår bl.a. följande. Behörighetskravet är s.k. självprövningsrätt. Urval sker på grundval av arbetslivserfarenhet upp till fem år och därefter lottning. Kursen riktar sig till personer som på olika nivåer arbetar med produktion i tillverkande företag som ser ett behov av att utveckla sitt arbete och förbättra både kvalitet och ekonomi på sin enhet.

Högskoleverkets bedömning

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Enligt 1 kap. 8 § första stycket högskolelagen (1992:1434) skall den grundläggande högskoleutbildningen väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella eller specialutformade program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper. Regeringen får dock medge undantag när det gäller konstnärlig utbildning.

Enligt 1 kap. 9 § högskolelagen skall den grundläggande högskoleutbildningen ge studenterna

- förmåga att göra självständiga och kritiska bedömningar,
- förmåga att självständigt urskilja, formulera och lösa problem, samt
- beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

Inom det område som utbildningen avser skall studenterna, utöver kunskaper och färdigheter, utveckla förmåga att

- söka och värdera kunskap på vetenskaplig nivå,
- följa kunskapsutvecklingen, och

- utbyta kunskaper även med personer utan specialkunskaper inom området.

Bestämmelser om behörighet och urval återfinns i högskoleförordningens (1993:100) sjunde kapitel. Aktuella bestämmelser i ärendet är följande.

2 § För att bli antagen till grundläggande högskoleutbildning krävs det att sökanden har grundläggande behörighet och dessutom den särskilda behörighet som kan vara föreskriven.

10 § första och andra stycket Vid urval skall hänsyn tas till de sökandes meriter. Vid urvalet används urvalsgrunderna

1. betyg,
2. högskoleprov som avses i 17 §,
3. andra särskilda prov,
4. tidigare utbildning,
5. arbetslivserfarenhet, och
6. särskilda skäl.

Vid i övrigt likvärdiga meriter får urval också göras med hänsyn till kön i syfte att förbättra rekryteringen av studenter från det underrepresenterade könet. Vid sådana meriter får vidare lottning användas, om urval med hänsyn till kön inte kan göras.

11 § Vid urval till en utbildning som vänder sig till nybörjare i högskolan gäller 12–16 c §§. Detta hindrar dock inte att det vid antagning till en kurs ges förtur åt sökande som redan är studenter vid högskolan.

12 § Urvalsgrunderna skall vara betyg och resultat från högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet. Om det inte finns synnerliga skäl skall av platserna fördelas

1. minst en tredjedel på grundval av betyg, och
2. minst en tredjedel på grundval av resultat från högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet.

Av de platser som avses i första stycket 2 skall hälften fördelas på grundval av poäng för såväl högskoleprovet som arbetslivserfarenhet och hälften på grundval av poäng för enbart högskoleprovet.

Första stycket hindrar inte att samtliga platser på en utbildning med konstnärlig inriktning fördelas på grundval av andra särskilda prov än högskoleprovet, eventuellt i kombination med andra urvalsgrunder.

16 a § Om det finns särskilda skäl, får Högskoleverket medge att en högskola vid urval till en viss utbildning får tillämpa annan urvalsgrund eller göra annan

platsfördelning än som avses i 12 §. Ett medgivande skall avse ett eller flera bestämda antagningstillfällen.

Högskoleverkets slutsatser

Som framgår av det ovan anförda skall den grundläggande högskoleutbildningen väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella eller specialutformade program i gymnasieskolan eller motsvarande. Det kan ifrågasättas om en utbildning som i enlighet med det s.k. Bättre-konceptet främst vänder sig till personer som arbetar med produktion i tillverkande företag och där de sökande själva får avgöra om de är behöriga bygger på nämnda kunskaper och är högskolemässig enligt 1 kap. 9 § högskolelagen. Utbildningen ter sig närmast som en uppdragsutbildning förutom det för uppdragsutbildning utmärkande draget; nämligen avgiften. Högskolans hänvisningar i sitt yttrande till statens krav på högskolorna gällande det s.k. livslånga lärandet, rekrytering av nya studentgrupper samt kompetenshöjning av yrkesverksamma, förändrar inte denna standpunkt.

Av utredningen i ärendet framgår att Högskolan i Skövde i varje fall till kursen Bättre produktkoncept, 5 poäng (i till högskolans yttrande fogad kursplan gällande kursen Bättre produktutveckling, 5 poäng, anges förkunskapskraven dock till grundläggande behörighet), vid antagningen tillämpar s.k. självprövningsrätt, dvs. att den sökande själv skall göra en bedömning av sina förutsättningar att kunna tillgodogöra sig kursen. Högskoleverket anser att antagningsmyndigheten, dvs. högskolan, rimligen måste göra bedömningen om den sökande har behörighet eller om dispens skall beviljas. Att generellt medge undantag från kravet på grundläggande behörighet strider mot dispensregeln i 7 kap. 3 § högskoleförordningen. Med nuvarande upplägg har högskolan således åsidosatt sin uppgift att försäkra sig om att den sökande har den grundläggande behörighet som är föreskriven eller om förutsättningar finns för att bevilja dispens från kraven. Högskolan kan för detta inte undgå kritik.

Enligt högskolan utgör ifrågavarande utbildning grundläggande högskoleutbildning och vänder sig till nybörjare. Av utredningen i ärendet framgår att urvalet sker på grundval av arbetslivserfarenhet upp till fem år och därefter lottning. Enligt högskoleförordningens bestämmelser om urval, främst 7 kap. 12 §, som skall tillämpas på utbildningar som vänder sig till nybörjare, skall urvalsgrunderna vara betyg och resultat från högskoleprovet i kombination med arbetslivserfarenhet. Högskolan i Skövde har inte fått något medgivande jämlikt 7 kap. 16 a § högskoleförordningen att vid urval till viss utbildning tillämpa annan urvalsgrund eller annan platsfördelning än som avses i 12 §. Högskolan i Skövde har således tillämpat bestämmelserna om urval på ett felaktigt sätt och kan inte heller för detta undgå kritik. Av 7 kap. 10 § högskoleförordningen framgår för övrigt att lottning som urvalsgrund bara kan tillämpas vid i övrigt likvärdiga meriter om urval med hänsyn till kön inte kan göras.

Om Högskolan i Skövde har för avsikt att fortsätta ge utbildning i enlighet med det s.k. Bättre-konceptet, förutsätter Högskoleverket att högskoleförordningens

bestämmelser om behörighet och urval tillämpas korrekt för alla kurser. Utbildningen bör med fördel kunna bedrivas som uppdragsutbildning. Då är det arbetsgivaren som utser deltagarna. Krav på behörighet behöver inte ställas och utbildningen ger högskolepoäng bara om den har samma kvalitet som grundläggande högskoleutbildning. Verket avser att följa upp vilka åtgärder som högskolan vidtar med anledning av dessa ställningstaganden.

Högskoleverket har innevarande dag även fattat beslut angående Högskolan i Borås och dess kurs inom Bättre-konceptet (reg.nr 31-4578-04).

Med dessa besked avslutas ärendet.

Beslut i detta ärende har fattats av chefsjuristen Annica Lindblom efter föredragning av verksjuristen Pontus Kyrk i närvaro av verksjuristen Barbro Molander.

Annica Lindblom

Pontus Kyrk

Kopia till:
Högskolan i Borås
Högskolan Trollhättan/Uddevalla